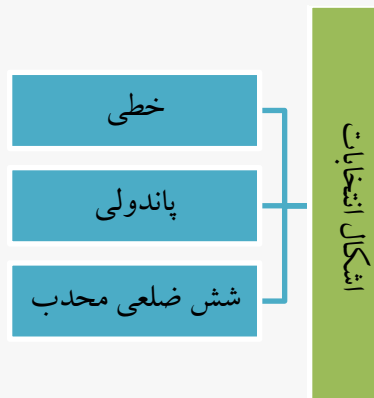

مدل انتخاباتی ریاست جمهوری در جمهوری اسلامی ایران

انتخابات از مهم ترین و اساسی ترین عرصه های مشارکت مردم و رقابت سیاسی است. در جمهوری اسلامی ایران نیز یکی از اجزای تحقق مردم سالاری دینی محسوب می شود. در کشورها مختلف با توجه به شرایط سیاسی و اجتماعی خویش و نوع حکومت مدل های انتخاباتی خاصی حاکم می شود. و به طور کلی می توان اشکال مختلف انتخابات را مطابق نمودار زیرمتصور بود.

۱. **خطی**: در این مدل انتخابات فرمایشی است و بازیگران و تیم و برنده انتخابات مشخص است مانند انتخابات عراق در زمان حزب بعث که هر بار صدام حسین برنده انتخابات بود. و یا دوران پهلوی که قبل از برگزاری انتخابات تیم پیروز انتخابات مشخص بود.^۱

۲. **پاندولی**: در مدل پاندولی دو عرصه بازیگری در انتخابات استوار می شود. به این صورت که دو حزب اصلی بازیگران اصلی انتخابات هستند و در هر انتخابات یا حزب الف پیروز رقابت خواهد بود و یا حزب ب. مثل انتخابات در آمریکا، که دو حزب جمهوری خواه و حزب دموکرات دو بازیگر اصلی عرصه انتخابات هستند. هر چند غیر از این دو حزب احزاب دیگری نیز در آمریکا فعالیت می کنند و حتی می توانند برای انتخابات ریاست جمهوری این کشور نامزد معرفی کنند؛ ولی پیروز میدان نمی باشند. چرا که دو حزب جمهوری خواه و دموکرات از قدیمی ترین و سنتی ترین احزاب آمریکایی هستند. به طوریکه از سال ۱۸۴۶ همواره نتیجه انتخابات ریاست جمهوری به نفع یکی از این دو حزب بوده است و هم چنین ساختار انتخابات آمریکا که مبتنی بر آرا اکثریت است شانس پیروزی دیگر احزاب را نا چیز کرده است. و اکثر ایالات در آمریکا، به طور سنتی هوادار یکی از دو حزب دموکرات یا جمهوری خواه هستند. در نتیجه در مدل انتخاباتی آمریکا یا حزب جمهوری خواه موفق است یا حزب

^۱ برای مطالعه بیشتر رجوع کنید به: سید محمدحسین راجی، سید محمدرضا خاتمی، (۱۳۹۸)، گام تمدن ساز: بسط بیانیه گام دوم انقلاب با تکیه بر اسناد بین المللی، دفتر نشر معارف

دموکراتیک پیروز می شود. لذا در مدل پاندولی، پیش بینی انتخابات و سناریو نویسی برای آن کار پیچیده ای نمی باشد و در تمام انتخابات ها یکی از دو حزب اصلی پیروز خواهد شد.

۳. شش ضلعی محدب:

در مدل شش ضلعی که مدلی است منطبق با جامعه ایران و مدل انتخاباتی ایران، حداقل می توان ۶ پیشران و بازیگر اصلی در عرصه انتخابات متصور بود. که بایکدیگر در ارتباط هستند و صحنه انتخابات در ایران را رقم می زنند.

۱. جریان های سیاسی، جریان ها و احزاب سیاسی را شامل می شود.

۲. افراد؛ منظور افرادی هستند که می توانند به اندازه حزب نقش ایفا می کنند. و در دوره های مختلف انتخابات اثرگذاری افراد به عنوان بازیگر اصلی به چشم می خورد.

۳. تشکلهای سیاسی و اجتماعی و شبه احزاب؛ انجمن ها و نهادهای فعال سیاسی و اجتماعی در جامعه را شامل می شود. که برخی با واسطه و برخی بی واسطه ماموریت های سیاسی دارند. و اینها به نحوی باعث ایجاد مشکلاتی در روند انتخابات می شوند و اکثرا نقش اپوزیسیون را ایفا می کنند.

۴. شبکه مجازی؛ این پیشران مخصوصا در دوران پسا کرونا و مجازی شدن هر چه بیشتر سبک زندگی، می تواند بر سرنوشت انتخابات تاثیر بگذارد و نقش های غیر قابل پیش بینی شده ای خواهد داشت.

در کنار این ها، دو پیشران اصلی و اثر گذار دیگر که بار سنگین نارسایی ها و ناکارآمدی های پیشران های ۴ گانه فوق همیشه بر روی دوش این دو بوده است، نیز وجود دارد.

۵. مردم

۶. مقام معظم رهبری (ولی فقیه جامعه اسلامی)

در چنین مدلی ترسیم سناریوهای انتخابات بسیار پیچیده می شود ولی آنچه مهم هست در نظر گرفتن همه پیشران های فوق می باشد چراکه هر کدام می تواند فرایند و نتایج انتخابات را تحت تاثیر خویش قرار دهد. هم چنین در شرایطی می توان به سناریو انتخابات با مشارکت حداکثری و همراه با آرامش رسید که در کنار فعالیت همه پیشران ها و بازیگران اصلی، شاهد همراهی مردم با ولی فقیه و حضور آگاهانه، عاقلانه و بدور از جوسازی های سیاسی در عرصه انتخابات باشیم.